

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY
NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV
ZO SLOVENSKEJHO JAZYKA A LITERATÚRY**

BRATISLAVA 2016

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu Slovenskej republiky dňa 21. 12. 2016
pod číslom 2016-25786/49974:1-10B0 s platnosťou od 1. 9. 2018

ÚVOD

Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry (ďalej len „cieľové požiadavky“) predstavujú základný dokument pre maturitnú skúšku z predmetu slovenský jazyk a literatúra. Boli vypracované v súlade so zákonom č. 245 z 22. mája 2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 72 – § 93) a vyhláškou č. 318/2008 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení neskorších predpisov.

Cieľové požiadavky sú platné pre všetky typy stredných škôl. Sú sformulované v súlade s (inovovaným) vzdelávacím štandardom predmetu slovenský jazyk a literatúra pre gymnázium so štvorročným, päťročným a osemročným vzdelávacím programom¹, ktorý schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 20. marca 2015 pod číslom 2015-7846/10840:1-10B0 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre gymnáziá s platnosťou od 1. septembra 2015 a so vzdelávacím štandardom predmetu slovenský jazyk a literatúra pre študijné odbory, ktorých absolvovaním žiak získa úplné stredné odborné vzdelanie.²

¹ Vzdelávací štandard predmetu slovenský jazyk a literatúra – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-gymnazia-so-stvorrocny-patrocny-vzdelavaci-program/jazyk-komunikacia/>
Vzdelávací štandard predmetu slovenský jazyk a literatúra – gymnázium s osemročným vzdelávacím programom. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-gymnazia-osemrocny-vzdelavaci-program/jazyk-komunikacia/>
Dodatok č. 2 k štátnym vzdelávacím programom pre gymnáziá, stredné odborné školy a konzervatóriá. <http://www.statpedu.sk/files/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-gymnazia-so-stvorrocny-patrocny-vzdelavaci-program/dodatok-c-2.pdf>

² Vzdelávací štandard predmetu slovenský jazyk a literatúra pre študijné odbory, ktorých absolvovaním žiak získa úplné stredné odborné vzdelanie. Dostupné na: https://siov.sk/wp-content/uploads/2019/02/Slovensky_jazyk_a_literatura.pdf

1 VÝSTUPNÝ VÝKONOVÝ ŠTANDARD

Cieľové požiadavky predstavujú výstupný výkonový štandard, ktorý by mal žiak preukázať na konci štúdia v rámci maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry. Maturitná skúška zo slovenského jazyka a literatúry sa skladá z dvoch častí:

- externej časti maturitnej skúšky;
- internej časti maturitnej skúšky (písomná forma, ústna forma).

Výstupné výkony sú stanovené prierezovo pre jazykovú aj literárnu zložku a sú definované v rámci cieľových kompetencií.

Cieľové kompetencie:

- pamäťové, klasifikačné a aplikačné;
- čítanie s porozumením;
- analytické, syntetické a interpretačné;
- kritické myslenie;
- písanie;
- hovorenie.

Cieľové kompetencie sú upravené tak, aby mohli byť merateľné testovacími nástrojmi externej či internej časti maturitnej skúšky. Stanovené výstupné výkony sú formulované na všeobecnej úrovni ako:

- spoločné výkony merateľné v rámci jazykovej a literárnej zložky;
- špecifické výkony merateľné v rámci jazykovej zložky;
- špecifické výkony merateľné v rámci literárnej zložky.

Špecifikáciu **jednotlivých výkonov stanovujú vzdelávacie štandardy** predmetu slovenský jazyk a literatúra pre gymnázium so štvorročným, päťročným a osemročným vzdelávacím programom a vzdelávací štandard predmetu slovenský jazyk a literatúra pre študijné odbory, ktorých absolvovaním žiak získa úplné stredné odborné vzdelanie.

1.1 Cieľové kompetencie

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné kompetencie

Žiak

- vie reprodukovať definície predpísanej odbornej jazykovej a literárnej terminológie.
- vie klasifikovať a usporiadať predpísanú odbornú jazykovú a literárnu terminológiu v rámci systémov, ktoré vytvárajú.
- vie aplikovať definície predpísanej odbornej jazykovej a literárnej terminológie pri identifikovaní a určovaní jednotlivých javov v rámci práce s vecným a umeleckým textom.

- vie porovnať a klasifikovať vedomosti o predpísanej odbornej jazykovej a literárnej terminológii do príslušných tried a systémov a zdôvodniť jednotlivé vzťahy v rámci tried a systému pri práci s vecným a umeleckým textom.
- chápe a vie zdôvodniť funkciu predpísanej odbornej jazykovej a literárnej terminológie vo vecnom a umeleckom texte.

Čítanie s porozumením

Žiak

- vie samostatne vnímať všetky problémy nastolené akýmkoľvek vecným a umeleckým textom a identifikovať chyby a protirečenia, ktoré sa v texte nachádzajú – ovláda metódu kritického čítania.
- vie posúdiť vierohodnosť, spoľahlivosť a relevantnosť informačných zdrojov.
- vie v akomkoľvek primeranom vecnom a umeleckom texte vyhľadať všetky implicitne a explicitne vyjadrené informácie a samostatne ich správne spojiť do komplexnej informácie; na lepšie porozumenie textu samostatne a aktívne využívať široký repertoár kontextových súvislostí.

Analytické, syntetické a interpretačné kompetencie

Žiak

- vie pochopiť a hodnotiť akýkoľvek primeraný vecný a umelecký text na základe všestrannej analýzy štylistických, tematických a kompozičných prostriedkov a určiť ich funkčné využitie v texte.
- vie využívať samostatne a aktívne pri analýze primeraného vecného a umeleckého textu nadobudnuté poznatky z jednotlivých jazykových rovín, teórie a dejín literatúry a určiť ich funkčné využitie v texte.
- vie analyzovať a hodnotiť akýkoľvek primeraný vecný a umelecký text z hľadiska obsahu a formy.
- vie aplikovať pri interpretácii logicko-myšlienkové operácie, ako sú analýza, syntéza, analógia, komparácia, indukcia a dedukcia.

Kritické myslenie

Žiak

- vie samostatne argumentovať a presvedčivo obhájiť svoj názor.
- vie zaujať kritické stanovisko k jednotlivým textom a problémom nastoleným v textoch; svoje argumenty a protiargumenty vie doložiť poznatkami získanými analýzou textu.
- dokáže konfrontovať svoj hodnotový systém s hodnotami a významami obsiahnutými v texte a zaujať k nim kritické alebo sebakritické stanovisko;

- vie primerane reagovať na rôznorodé stanoviská, vyhodnotiť ich a uvažovať o nich z hľadiska textu a aj z hľadiska vlastných postojov či postojov iných osôb.

Písanie

Žiak

- vie samostatne vytvoriť požadovaný kompozične a formálne zrozumiteľný text, ktorý spĺňa znaky stanoveného alebo ním vybraného slohového útvaru/žánru a zodpovedajúceho jazykového štýlu.
- dodržiava aktuálnu jazykovú normu a je schopný zvoliť vhodné štylistické prostriedky s ohľadom na žáner/slohový postup a cieľ komunikácie.
- vie využívať široký repertoár slovnej zásoby a vyhýba sa stereotypnému vyjadrovaniu.
- vie aplikovať pri tvorbe vlastného textu nadobudnuté vedomosti z pravopisu, lexikológie, morfológie, syntaxe a štylistiky.

Hovorenie

Žiak

- sa dokáže pohotovo zorientovať v danej komunikačnej situácii.
- vie reagovať na počutý text presne a zrozumiteľne.
- vie prispôbiť svoj ústny prejav komunikačnej situácii – stratégiu, charakter a tón komunikácie.
- dodržiava vo vlastných jazykových prejavoch pravidlá slovenskej výslovnosti, správne artikuluje, uplatňuje vhodnú intonáciu.
- vie využívať pri ústnej prezentácii vhodné mimojazykové prostriedky a dodržiavať spoločenské zásady jazykovej komunikácie.

2 OBSAHOVÝ ŠTANDARD

Špecifikáciu **vzdelávacieho obsahu stanovujú vzdelávacie štandardy** predmetu slovenský jazyk a literatúra v rozsahu pojmov zavedených v základnej škole (tučné písmo) a pojmov zavádzaných v strednej škole (normálne písmo).